

Driemaandelijke rapportage januari – februari – maart 2003

Inhoudsopgave

1. Terrorisme	2
2. Tegenkrachten bij integratie	9
3. Politiek (gewelddadig) activisme	15
4. Ongewenste bemoeienis van vreemde mogendheden	16
5. Bedreiging internationale rechtsorde	19
6. Andere gewichtige belangen van de staat	23
7. Beveiligingsbevordering	25
8. Inlichtingen buitenland	27
9. Internationale samenwerking	30
10. Extra aandachtsgebieden	34
Bijlage A Verrichte veiligheidsonderzoeken	39
Bijlage B Bezwaarschriften en beroepsprocedure veiligheidsonderzoeken	40

Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, 18 april 2003

Exemplaar 1: minister BZK
Exemplaar 2: SG BZK
Exemplaar 3: HAIVD
Exemplaar 4: PHAIVD

1. Terrorisme

1.1 Islamistisch terrorisme en de aanval op Irak

Reeds vóór de aanval op Irak is het onderzoek door de AIVD naar islamistisch terroristische groeperingen en netwerken geïntensiveerd, zowel aan de zijde van de informatie-acquisitie als op het terrein van informatie-exploitatie. In zijn algemeenheid vallen sinds de aanval op Irak enkele zaken ten aanzien van het islamistisch terrorisme op.

Vóór de aanval op Irak, maar ook sindsdien, hebben verscheidene vooraanstaande radicaal-islamitische leiders opgeroepen tot de islamistische strijd tegen de Verenigde Staten, omdat een inval in Irak door de VS een aanval tegen de 'umma', de gehele islamitische wereldgemeenschap, zou zijn. De AIVD beschikt over duidelijke indicaties dat de afgelopen weken verschillende radicale moslims naar Irak zijn afgereisd om militaire trainingen te ondergaan of deel te nemen aan de islamistische strijd tegen de Verenigde Staten.

Sinds de aanval op Irak is begonnen is in West-Europa geen sprake geweest van (pogingen tot) terroristische aanslagen vanuit islamistisch terroristische kringen. Het is te vroeg om aan deze relatieve rust conclusies te verbinden.

1.2 Belangstelling voor toegang tot Schiphol

1.3 Duikactiviteiten van in Nederland verblijvende islamisten

In Nederland verblijven ruim twintig islamisten die zich bezighouden of hebben gehouden met duiken. Het duiken geschiedt in geestverwante groepen van wisselende samenstelling. Ongeveer twintig van de in Nederland verblijvende deelnemende personen zijn te plaatsen in de periferie van internationaal vertakte islamistisch-terroristische netwerken.

Vooralsnog zijn er geen aanwijzingen gevonden van voorbereiding of uitvoering van aanslagen op maritieme doelen in Nederland. Gezien echter onder meer de wereldwijde toename van maritiem terrorisme en de vooraanstaande rol van Nederland in de scheepvaart dient met een mogelijke dreiging uit islamistisch-terroristische hoek rekening te worden gehouden.

1.4 Jeugdige jihadisten

Op 29 januari is de AIVD een onderzoek gestart naar aanleiding van de vermissing van twee minderjarige moslimjongens uit Amsterdam. Het vermoeden bestond dat deze twee jongens voor de jihad waren afgereisd, wellicht naar Tsjetsjenië. Deze twee jongens zijn op 6 februari in Nederland teruggekeerd. Zij waren door de Oekraïense grenspolitie gearresteerd vanwege een ontbrekend visum en vervolgens uitgezet.

Onderzoek van de AIVD heeft geleerd dat deze jongens naar Tsjetsjenië wilden, maar niet om daar 'hulp te verlenen', zoals zij bij terugkomst in Nederland aan de media meldden. Hun doel was wel degelijk om 'op jihad' te gaan.

1.5 Mullah Krekar

Het uitleveringsverzoek van Jordanië aangaande de Iraakse Koerd mullah Krekar, leider van de Noord-Iraakse extremistisch-islamitische Ansar Al Islam die vorig jaar op doorreis in Nederland is vastgezet, is op 13 januari 2003 afgewezen. Krekar is vervolgens uitgezet naar Noorwegen alwaar hij een vreemdelingenstatus geniet. Ten aanzien van een in Nederland ingediend en afgewezen asielverzoek van Krekar heeft de Nederlandse rechter inmiddels geoordeeld dat dit opnieuw in behandeling moet worden genomen. Krekar heeft verzocht om deze nieuwe beoordeling hier te lande af te mogen wachten. De AIVD heeft daarop een eerder ambtsbericht aan Justitie herhaald waarin wordt aangegeven dat Krekar leider is van Ansar Al Islam die, zoals internationaal wordt aangenomen, in contact staat met Al Qa'ida en derhalve een risico vormt voor de nationale veiligheid. Krekar is niet teruggekeerd naar Nederland.

Ansar Al Islam is in februari 2003 door zowel de VN als de EU op de lijst van terroristische organisaties geplaatst. Dit betekent onder meer dat de lidstaten moeten voorkomen dat leden van de groepering toegang krijgen tot het grondgebied van de lidstaten. Noorwegen heeft inmiddels besloten Krekar uit te wijzen en hem aangemeld bij het Schengen-informatiesysteem. Een op de Nederlandse televisie uitgezonden interview met Krekar is voor de Noorse autoriteiten aanleiding geweest hem op 20 maart voor minimaal vier weken vast te zetten. Krekar dreigde namelijk met terroristische zelfmoordaanslagen door zijn beweging Ansar Al Islam indien de Verenigde Staten zijn beweging in Noord-Irak zouden aanvallen. Bovendien vreesden de Noorse autoriteiten dat Krekar zich zou onttrekken aan strafvervolging aangaande eerdere beschuldigingen (vrijheidsberovingen in Irak). Niet bekend is of er contact heeft plaatsgevonden tussen de Noorse en Amerikaanse autoriteiten. De arrestatie van Krekar vond plaats één dag voor de aanval van de Verenigde Staten op bases van Ansar Al Islam in Noord Irak.

1.6 Onderzoek naar Al Aqsa Nederland

Het onderzoek naar de stichting Al Aqsa in Rotterdam is afgerond. Uit het onderzoek volgt dat het Nederlandse overheidsstandpunt ten aanzien van Al Aqsa en Hamas aan herziening toe is. De Nederlandse stichting Al Aqsa zamelt geld in ten behoeve van de Palestijnse organisatie Hamas.

De Nederlandse stichting Al Aqsa is onderdeel van een wereldwijd netwerk van instellingen die fondsen ten behoeve van Hamas werven. Een zusterorganisatie van Al Aqsa in Duitsland met nauwe personele en organisatorische banden met Nederland is vorig jaar verboden wegens het steun verlenen aan terroristische activiteiten.

Belangrijk aandachtspunt voor de communicatie over mogelijk tegen Al Aqsa gerichte maatregelen is het feit dat donateurs van de Nederlandse stichting Al Aqsa de dupe zijn van het beleid van Al Aqsa en Hamas. Veelal goed bedoelde steun ten behoeve van charitatieve projecten in de Palestijnse gebieden is misbruikt door één organisatie die onder de dekmantel van sociale activiteiten terroristische activiteiten ontplooit.

1.7 Voorlichting AIVD aan politie over islamistisch terrorisme

Eind 2002 is de AIVD begonnen met het verzorgen van lezingen over islamistisch terrorisme aan alle regionale politiekorpsen, met name aan wijkagenten. De AIVD doet dit in nauwe samenwerking met de regionale inlichtingendiensten (RID-en). De lezing is bedoeld om de medewerkers informatie te verschaffen over het islamistisch terrorisme en hen op enkele punten bewust te maken van de mogelijkheid om een bijdrage te leveren aan het verminderen van de dreiging die van dat terrorisme uitgaat. Daarbij wordt veel nadruk gelegd op de oog- en oorfunctie die wijkagenten in de regio vervullen en wordt hen onder meer verzocht om signalen van radicalisering die zij onder moslims in hun regio waarnemen via de RID aan de AIVD ter kennis te stellen. Tot nu toe is deze lezing in ongeveer tien politiekorpsen verzorgd. Vrijwel alle andere politiekorpsen hebben eveneens te kennen gegeven belangstelling te hebben voor deze lezingen; hieraan zal worden tegemoetgekomen.

Medio maart 2003 is in de landelijke pers (Telegraaf) bekend geraakt dat de AIVD dergelijke lezingen voor de regionale politiekorpsen verzorgt. Daarmee is echter geen staatsgeheim aan de openbaarheid prijsgegeven. Desgevraagd zal de AIVD ook niet ontkennen dat deze lezingen plaatsvinden.

1.8 Abdul Wahid Kadungga

De Indonesische Nederlander Abdul Wahid Kadungga is in de internationale pers meermalen geassocieerd met Osama Bin Laden. Zo is hij onder andere de 'ontbrekende schakel' genoemd tussen Osama Bin Laden en Jemaah Islamiyya (JI). Onder JI wordt een Aziatische samenwerkingsverband van moslim-extremisten verstaan dat streeft naar een Pan-aziatische islamitische staat. Leden van JI worden in verband gebracht met de aanslagen op Bali in oktober 2002 waarbij meer dan 190 doden vielen. Contacten tussen Osama Bin Laden en Kadungga zijn niet vastgesteld.

De in 1990 genaturaliseerde Kadungga, die overwegend in Indonesië verblijft, heeft in het verleden in Nederland de Indonesische moslimorganisatie Persatuan Pemuda Muslim se-Eropa (PPME) mede-opgericht. Gebleken is dat het radicale gedachtegoed van Kadungga op dit moment maar door een zeer klein deel van de (inmiddels afgesplitste) PPME-leden gedeeld

wordt. Dit gedachtegoed bestaat onder meer uit het steunen van de totstandkoming van een islamitische staat in Indonesië. Het grootste en niet afgesplitste deel van de PPME-Nederland heeft louter een sociaal-culturele doelstelling.

1.9 Filippijnen

1.9.1 Sison

In januari zijn drie voormalige hooggeplaatste leden van de 'Communist Party of the Philippines' (CPP) en de gewapende tak daarvan, de 'New People's Army'(NPA) op de Filippijnen vermoord. Deze aanslagen maken deel uit van een in november 2001 begonnen reeks moordaanslagen op voormalige leden van de door de VS en de EU als terroristisch aangemerkte CPP/NPA. Nadat de CPP/NPA één van de aanslagen had opgeëist, heeft de Filippijnse justitie een justitieel onderzoek ingesteld naar de betrokkenheid van de in Utrecht woonachtige Jose Maria Sison bij deze en andere terroristische aanslagen. Sison zou volgens de Filippijnse autoriteiten als voorzitter van de CPP en bevelhebber van de NPA opdracht hebben gegeven tot deze en andere moordaanslagen. De Filippijnse autoriteiten hebben aangegeven na afsluiting van het onderzoek een uitleveringsverzoek te willen indienen. Aangezien er geen uitleveringsverdrag is tussen de Filippijnen en Nederland streeft de Filippijnse overheid ernaar een speciale bilaterale overeenkomst te sluiten die het mogelijk maakt een verdacht persoon van moord uit te leveren.

1.9.2 Vredesbesprekingen Filippijnen

Door een combinatie van diplomatieke en militaire druk probeert de regering intussen de CPP/NPA naar de onderhandelingstafel te dwingen. Daartoe heeft de Filippijnse regering een plan voor vrede met de CPP/NPA opgesteld. De regering belooft hierin een totale amnestie, gekoppeld aan humanitaire hulp voor die rebellen die hun wapens inleveren (gezondheidszorg, huizen, land en werkgelegenheid). De vredesbesprekingen werden twee jaar geleden stopgezet nadat de CPP/NPA de verantwoordelijkheid had opgeëist voor de moord op twee parlementsleden. De verwachting is dat de Filippijnse regering en de als onderhandelaar namens de CPP/NPA optredende (in Utrecht zetelende) NDFP binnenkort weer contact met elkaar zullen opnemen.

1.10 Iran**1.11 Financiering terrorisme****1.11.1 MKO****1.11.2 Evaluatie regelgeving bevroren tegoeden**

1.12 Chemisch, Biologisch, Radiologisch en Nucleair (CBRN-)Terrorisme

1.12.1 Chemische stoffen aangetroffen bij arrestaties Parijs

Op 16 december 2002 zijn in Parijs van islamistisch terrorisme verdachte personen gearresteerd waarbij chemische stoffen werden aangetroffen. Media berichtten dat in Frankrijk voor het eerst mogelijk sprake is geweest van geplande terroristische aanslagen met chemische wapens en dat een mogelijke CBRN-aanslag werd voorkomen.

1.12.2 Arrestaties Londen: sporen van ricine

Bij arrestaties in Londen in de eerste weken van januari 2003 werden sporen van ricine aangetroffen.

2. Tegenkrachten bij integratie

2.1 Extreem-rechts

2.1.1 Michiel Smit uit Leefbaar Rotterdam gezet

Michiel Smit, zitting hebbend in de Rotterdamse gemeenteraad, is door Leefbaar Rotterdam (LR) uit de fractie gezet vanwege zijn aanhoudende contacten met extreem rechts. Smit had enkele malen eerder een waarschuwing gekregen van LR-fractievoorzitter Sörensen, onder meer nadat hij onder pseudoniem bleek deel te nemen aan een racistisch webforum. Smit blijft als eenmansfractie deel uitmaken van de Rotterdamse gemeenteraad.

De Conservatieven.nl, de partij waarvoor Smit kandidaat-Kamerlid was, heeft sinds de laatste verkiezingen niet meer van zich doen spreken.

2.1.2 NVU-demonstraties

In de afgelopen drie maanden hebben extreem-rechtse organisaties twee keer de aandacht getrokken door demonstraties.

In Apeldoorn werd op 8 maart een demonstratie van tachtig aanhangers van de Nederlandse Volks Unie (NVU) op het allerlaatste moment door de burgemeester verboden, nadat antifascistische activisten slaags waren geraakt met de politie.

Op dezelfde dag heeft de Nieuwe Nationale Partij (NNP) in de Rotterdamse wijk Feyenoord gedemonstreerd tegen de bouw van de nieuwe Essalaam-moskee en tegen de 'islamisering' van Nederland. De aangekondigde betoging, waaraan niet alleen NNP-ers maar ook tientallen buurtbewoners deelnamen, verliep zonder ongeregelheden.

De AIVD heeft voorafgaande aan deze demonstraties de politie geïnformeerd over aantallen en bedoelingen van de zijden van de demonstranten en hun tegenstanders.

2.2 Marokkaanse gemeenschap

2.2.1 De Arabisch Europese Liga (AEL)

In de eerste week van maart heeft Dyab Abou Jahjah, de leider van de Arabisch Europese Liga (AEL), een serie lezingen gehouden in een aantal Nederlandse steden. De lezingen waren georganiseerd door studentenverenigingen en trokken veel aandacht van de pers. Ook van politieke en bestuurlijke zijde was en is er veel belangstelling voor Jahjah en de zijnen. Enige ongerustheid is daarbij evident waarneembaar. Zo pleitte een enkel kamerlid voor een verbod op de op te richten organisatie en was er enige onrust over AEL-uitspraken aangaande de aanstaande aanval van de VS op Irak en de houding van de AEL jegens Israel. De lezingen werden goed bezocht. Het publiek bestond vooral uit jonge Marokkanen die als overwegend relatief hoog opgeleid te karakteriseren zijn. Bij tenminste een deel van dit publiek viel de boodschap van Jahjah in vruchtbare aarde en de indruk bestaat dat potentiële aanhang is aangeboord.

In Utrecht maakte Jahjah dan ook de voorgenomen oprichting van de AEL-Nederland bekend. Deze formele oprichting zal tijdens een eind mei te houden congres plaatsvinden. De lezingencyclus vormde daarmee een opmaat naar de daadwerkelijke oprichting van de AEL-NL.

De organisatie is tot op heden te omschrijven als een politieke emancipatiebeweging die vooral de eigen Arabisch-islamitische identiteit wenst te benadrukken. Daarbij ligt de nadruk overigens vooral op het seculiere aspect en minder op het religieuze. Dit emancipatiestreven gaat enerzijds gepaard met een behoefte zich te onderscheiden van de omgeving. Anderzijds wordt gestreefd naar politieke macht of zich in de omgeving daarvan te manifesteren. Het einddoel van de beweging lijkt een volwaardige participatie in het Nederlandse democratische bestel, onder handhaving van een eigen sociaal-culturele identiteit. De middelen die men daarbij zegt aan te willen wenden, bevinden zich binnen de grenzen van de democratische rechtsorde. Afgaande op deze typering van de AEL-NL zijn interventies van overheidszijde prematuur en is het politieke debat de aangewezen weg om met een emancipatiebeweging als deze om te gaan.

Het concept-programma van AEL-NL is in hoofdlijnen gematigd, maar radicalisering is mogelijk.

Verder is niet uit te sluiten dat de AEL-NL als een magneet zal fungeren op radicale elementen. Tot slot zal het optreden van Abu Jahjah en de AEL zijn uitwerking op interetnische verhoudingen in Nederland niet missen. Spanningen tussen diverse bevolkingsgroepen worden erdoor vergroot, bijvoorbeeld die tussen Arabieren en Berbers, joden en moslims, autochtonen en allochtonen.

2.2.2 Salafistische invloeden

De AIVD besteedt aandacht aan de verspreiding van radicale religieuze en politieke denkbeelden onder Marokkaanse jongeren. Bij een klein gedeelte van deze jongeren leidt dit tot een radicaliseringsproces, dat erin resulteert dat zij de Nederlandse democratische rechtsorde als vijand beschouwen. Deze processen zijn vooral in moskeeën in de steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Tilburg waarneembaar. De laatste tijd komen zij ook in kleinere plaatsen voor. Het gaat hierbij om processen in moskeeën die overwegend bezocht worden door Marokkaanse gelovigen en die een imam van niet-Marokkaanse origine hebben.

Het 'moskeeonderzoek' concentreert zich vooral op de verspreiding van het salafisme, een zeer orthodoxe vorm van islam met een sterk anti-integratief karakter. Het salafisme richt zich vooral op jongeren en probeert hen bewust af te sluiten van elke westerse invloed. De genoemde moskeeën spelen in dit proces een rol. Vooral jongeren van Marokkaanse origine (tussen de 13 en 30 jaar oud, de derde generatie) die in een identiteitscrisis verkeren, lijken te kiezen voor deze religieuze richting. Deze jongeren nemen in groten getale deel aan zogenaamde dawra's

(religieuze cursussen) die de salafitische beweging regelmatig organiseert. Een eventuele vlucht in religie kan leiden tot radicalisering van hun gedachtegoed en uiteindelijk tot het daadwerkelijk meedoen aan de gewapende islamitische strijd.

Om het hoofd te kunnen bieden aan de voortschrijdende radicaliseringstendens in en om bepaalde moskeeën, streeft de AIVD ernaar zoveel mogelijk radicale elementen in moskeeën te identificeren. Terzake bevoegde autoriteiten, waaronder het lokale bestuur, worden regelmatig geïnformeerd over de stand van zaken. Zonodig wordt het lokale bestuur geadviseerd om in contact te treden met de daarvoor in aanmerking komende plaatselijke gematigde islamitische personen of instellingen die het gematigde deel van de geloofsgemeenschap kan waarschuwen voor de gevolgen van de invloed vanuit de radicale elementen.

2.2.3 De kwestie Ayaan Hirsi Ali

De jongste ophef rond Ayaan Hirsi Ali, Tweede Kamerlid voor de VVD, was een gevolg van haar uitspraken over de profeet Mohammed eind januari van dit jaar. Naast vele protesten van moslim ingezetenen, heeft dit ook geleid tot interventie van één en twintig lidstaten van de Organisatie van de Islamitische Conferentie (OIC). In een brief aan de voorzitter van de Tweede Kamerfractie van de VVD eind februari van dit jaar, eisten zij dat Ayaan Hirsi Ali haar 'grove' opmerkingen herroept en excuses aanbiedt. Dit gecoördineerd optreden geeft aan hoe moeilijk het is voor althans een deel van de islamitische gemeenschap, om te gaan met fundamentele kritiek, ook als die valt binnen de grenzen van vrijheid van meningsuiting. Het geeft ook aan dat de gevoelens van moslims niet alleen in Nederland, maar ook elders gekwetst lijken te zijn door de opmerkingen van Ayaan Hirsi Ali. Hoewel de oorlog in Irak deze zaak naar de achtergrond heeft gedreven, speelt hij nog steeds een rol in moslimskringen.

Vanaf het begin van de bedreigingen aan het adres van Ayaan Hirsi Ali, vorig jaar september, heeft de AIVD enkele dreigingsanalyses gemaakt. De conclusie luidde telkens dat er sprake was van een serieus te nemen potentiële dreiging. De jongste analyse werd vervaardigd op 10 maart. De situatie met betrekking tot de veiligheid van betrokkene wordt nauwgezet gevolgd.

2.3 De Turkse gemeenschap

2.3.1 Minder Turkse bemoeienis met verkiezingen in Nederland

Drie kandidaten van Turkse herkomst zijn bij de jongste verkiezingen in de Tweede Kamer gekozen voor respectievelijk CDA, PvdA en VVD. De politieke partij Duurzaam Nederland, met een Turkse lijsttrekker, heeft in totaal ongeveer negenduizend stemmen gekregen waarvan ruim duizend uit Amsterdam.

In de verkiezingsweek werd het CDA-kamerlid Coskun Cörüz door een anti-fascistisch onderzoekscollectief beschuldigd van banden met de rechts-extremistische Grijsse Wolven.

2.3.2 Ontwikkelingen binnen KADEK

Het Congres voor Vrijheid en Democratie in Koerdistan (KADEK, de voormalige PKK) heeft teleurgesteld gereageerd op het negeren van de door de organisatie opgestelde Koerdische agenda. Voor 15 februari had de Turkse regering tegemoet moeten komen aan de door KADEK hierin geformuleerde eisen, waaronder verbetering van de leefomstandigheden van de gevangenen en de leider Abdullah Öcalan. Zijn gevangenisstraf kreeg in de wintermaanden steeds meer het karakter van totale isolatie. Op 17 februari 2003 kon een Europese delegatie uiteindelijk Öcalan bezoeken, maar de bezoeksregeling voor familie en advocaten blijft nog steeds haperen. KADEK heeft na het verstrijken van de 'deadline' aangegeven dat het Koerdische volk zal moeten reageren op een oorlog met het Koerdische volk, die door de Turkse staat klaarblijkelijk wordt gezocht. Men zal dan ook gebruik maken van het recht op zelfverdediging. Ook is een Koerdische volksoptocht afgekondigd. In de aanloop tot het ultimatum, maar ook daarna, is het onrustig geweest in Turks Koerdistan. In Nederland vonden diverse door KADEK georganiseerde protesten plaats. Deze zijn zonder ongeregeldheden verlopen. Tegen de achtergrond van de oorlog in Irak en de opgelopen spanning in de Koerdische regio volgt de AIVD de ontwikkelingen binnen KADEK op de voet.

2.3.3 Asielverzoek van KADEK – kaderlid Nuriye Kesbir

In hoger beroep oordeelde de Raad van State op 7 februari 2003 dat Nuriye Kesbir (lid van de Presidentiële Raad, het hoogste orgaan van KADEK) opnieuw in bewaring kan worden gesteld in afwachting van de beslissing op haar asielaanvraag. Daarmee werd de beslissing van 19 december 2002 inzake de invrijheidstelling van Kesbir teruggedraaid. De daadwerkelijke uitvoering van deze inbewaringstelling ligt bij het Ministerie van Justitie.

Een formele beslissing over de hernieuwde inbewaringstelling is nog niet genomen.

2.3.4 De Turkse radicale islam

Metin Kaplan, de in Duitsland gevangene leider van de radicaal-islamitische Kaplanbeweging, dreigt uitgeleverd te worden aan Turkije nu hij zijn gevangenisstraf heeft uitgezeten. Op 12 december 2001 heeft Duitsland de Kaplanbeweging (ook bekend onder de naam Kalifaatstaat) verboden omdat zij haar aanhangers zou aanzetten tot 'haat tegen de democratie', 'haat tegen aanhangers van andere religies' en 'haat tegen de republiek Turkije'. De Kaplanbeweging telt in Nederland maximaal tweehonderd personen, allen van Turkse origine. De verwachting is dat Metin Kaplan na het uitzitten van zijn straf zal worden uitgeleverd aan Turkije. Toch mag nog niet geheel worden uitgesloten dat hij op vrije voeten komt en zijn toevlucht in Nederland zal zoeken. Het AIVD-onderzoek naar de Kaplanbeweging richt zich met name op dergelijke verplaatsingen vanuit Duitsland naar Nederland en op het onderkennen van steun of deelname aan gewapende islamitische strijdgroepen.

Daarnaast heeft Duitsland op 15 januari 2003 de radicaal-islamitische organisatie Hizb al-Tahrir (HUT) verboden, op vrijwel dezelfde gronden als de Kaplanbeweging. Ook de HUT heeft in

Nederland vooral aanhangers binnen de Turkse gemeenschap.

2.4 Afghanen

2.4.1 Terugkeer Afghaanse asielzoekers

De Afghaanse gemeenschap in Nederland hield zich de afgelopen maanden met name bezig met het uitzettingsbeleid van minister Nawijn van Vreemdelingenbeleid en Integratie. De plannen van de minister om Afghaanse asielzoekers gedwongen te laten terugkeren naar hun vaderland veroorzaakte veel onrust onder de Afghaanse gemeenschap. Daartoe werd op 19 februari door ongeveer tweeduizend Afghanen gedemonstreerd in Den Haag. De demonstratie verliep rustig. Twee delegaties van elk vijftien personen boden petitie aan bij de Tweede Kamer en de UNHCR. Inmiddels heeft het kabinet afspraken gemaakt met de Afghaanse regering en de UNHCR over de terugkeer van Afghaanse vluchtelingen. Vluchtelingen die vóór 16 september 2002 asiel hebben aangevraagd en die vrijwillig terugkeren, kunnen naast het vliegticket en een 'ondersteuningsbijdrage' aanspraak maken op een 'reïntegratiepremie'. Afghanen die na 16 september 2002 asiel hebben aangevraagd zullen geen status in Nederland krijgen. De grootste vluchtelingenorganisatie van Afghanen in Nederland, Favon, stelt dat Afghanistan nog veel te onveilig is en dat er geen sprake kan zijn van terugkeer. De AIVD is alert op onlustgevoelens binnen de Afghaanse gemeenschap.

2.4.2 Bedreiging minister

2.5 Tsjetsjenen

2.5.1 Referendum

Op 23 maart is door de Russische autoriteiten in Tsjetsjenië een referendum georganiseerd waarin de bevolking zich kon uitspreken over een concept-grondwet. Kern van deze grondwet is dat Tsjetsjenië integraal onderdeel zal blijven uitmaken van de Russische Federatie. In de aanloop naar en op de dag van het referendum vonden niet meer aanslagen plaats dan normaal (gemiddeld ongeveer dertig per week). Het referendum kende een hoge opkomst en een grote meerderheid van de stemmers sprak zich uit voor de grondwet.

De voor president Poetin gunstige uitslag wijst erop dat veel Tsjetsjenen bereid zijn het onafhankelijkheidsstreven (tijdelijk?) op te geven

om een einde te maken aan de al jaren durende oorlog.

2.5.2 Tsjetsjeense zakenman

3. Politiek (gewelddadig) activisme

3.1 Dierenrechtenactivisme

De AIVD heeft samen met de RID's

een project van start doen gaan om het hoofd te bieden aan de toenemende nertsensbevrijdingen en brandstichtingen in die regio's. Met name het feit dat enkele brandstichtingen en bedreigingen werden geclaimd door de Animal Rights Militia, de meest militante tak van het Animal Liberation Front, noopt tot extra waakzaamheid.

3.2 Antiglobalisten / linkse activisten

Nederlandse links-activistische antiglobalisten, die voor een deel de Vlaamse term andersglobalisten hebben overgenomen, manifesteren zich sinds begin dit jaar ook weer in het buitenland. In januari was een aantal aanwezig tijdens de acties tegen het World Economic Forum in Davos. Nu worden voorbereidingen getroffen voor deelname aan een activistenkamp in de buurt van Evian-les-Bains, waar begin juni 2003 de G8 bijeenkomt.

De trotskistische Internationale Socialisten, die altijd aanwezig zijn bij manifestaties in het buitenland, zoeken steeds meer contact met de Arabisch Europese Liga (AEL) van Dyab Abu Jahjah.

4. Ongewenste bemoeienis van vreemde mogendheden

4.1 Afluisterapparatuur ontdekt bij de Europese Raad

4.2 Russische inlichtingendiensten

4.2.1 Putin geeft Russische binnenlandse veiligheidsdienst meer macht

President Putin heeft op 11 maart 2003 per decreet een ingrijpende reorganisatie aangekondigd van de Russische veiligheidsdiensten. De grenstroepen (150.000 man) worden overgenomen door de binnenlandse veiligheidsdienst FSB en de taken van de dienst voor overheidscommunicatie FAPSI, die is belast met verbodingsbeveiliging, cryptografie en het vergaren van buitenlandse inlichtingen via SIGINT, worden verdeeld tussen de FSB en het ministerie van Defensie. Door deze reorganisatie is de personele sterkte van de FSB toegenomen tot ca. 300.000 man en zijn de bevoegdheden van de dienst vrijwel gelijk aan die van het voormalige KGB. Tevens heeft Putin verordonneerd dat de belastingpolitie (FSNP)

wordt omgevormd tot een staatscomité voor drugsbestrijding. Als directeur van deze nieuwe antidrugseenheid, die ongeveer 40.000 medewerkers zal krijgen, heeft Putin zijn persoonlijke vriend en voormalig KGB-er Viktor Cherkosov benoemd. Putin verklaarde dat de reorganisatie moet leiden tot grotere effectiviteit bij de bestrijding van het terrorisme en de alsmaar groeiende drugshandel. Met deze reorganisatie van de veiligheidsdiensten, die in politiek Moskou opvallend weinig kritiek heeft opgeroepen, heeft Putin zijn machtsbasis verder vergroot. Alle machtsministeries worden nu geleid door vertrouwelingen van de Russische president. Met de overname van een deel van de taken van de FAPSI gaat de FSB, die al verantwoordelijk was voor monitoring van het Russische internet en interceptie van een gedeelte van het nationale telefoonverkeer, nu bijna alle Russische SIGINT-activiteiten controleren. Nog niet duidelijk is welk defensie-orgaan het andere deel van de FAPSI-taken gaat overnemen, maar het lijkt voor de hand te liggen dat de militaire inlichtingendienst GRU hiermee zal worden belast.

4.2.2

4.3 Volksrepubliek China

5. Bedreiging internationale rechtsorde

5.1 Irak

5.1.1 Crisisorganisatie rond Irak-oorlog

De eerste drie maanden van 2003 kenmerkten zich door de intensieve aandacht binnen de AIVD voor de crisis rond Irak. Een breed palet aan mogelijke gevolgen van een aanval op Irak voor de Nederlandse nationale veiligheid maakte voorbereiding op een crisissituatie noodzakelijk. Hiertoe werd een crisisorganisatie opgericht, met als taken de bereikbaarheid van de AIVD te vergroten, overzicht op de ontwikkelingen te behouden en de consistentie van de naar buiten gebrachte informatie te bewaken.

De belangrijkste activiteiten van de AIVD in de eerste weken van de crisis waren de volgende:

-

- De AIVD heeft wederkerende beschuldigingen van de VS inzake banden tussen Irak en Al Qa'ida iedere keer op waarde getoetst.

-

-

-

-

-

-

- De AIVD heeft het ministerie van Financiën op de hoogte gebracht van het gevaar dat financiële instellingen gebruikt worden om Iraakse tegoeden weg te sluisen.

- De oorlog in Irak heeft gezorgd voor een opleving van het antimilitarisme. Naast vredesactivisten en vreedzame antimilitaristen zijn ook radicalere antimilitaristen in verzet gekomen, waardoor bijvoorbeeld bij het uitvoeren van zogenaamde openbare 'burgerinspecties' soms grote vernielingen zijn toegebracht.

5.2 Non-proliferatie van massavernietigingswapens

5.2.1 Iran: nucleaire locaties

Van de twee in de vorige rapportage genoemde in aanbouw zijnde nucleaire faciliteiten in Iran is er inmiddels één door het IAEA geïnspecteerd. Het betreft een ultracentrifuge-installatie waarmee verrijkt uranium kan worden geproduceerd, voldoende voor drie tot zes kerncentrales. Iran heeft aangegeven in de komende jaren zes kerncentrales voor energieopwekking te willen bouwen, waarvoor het te produceren uranium bestemd is. Verrijkt uranium is echter ook toepasbaar in een kernwapenprogramma. De te produceren hoeveelheid zou Iran twee kernwapens per jaar kunnen opleveren. De IAEA-inspecteurs waren verder verrast door de hoge kwaliteit van de installatie, die vrijwel geheel van Iraans fabrikaat was. Iran streeft naar volledige zelfvoorzienendheid op nucleair gebied.

De Iraanse oppositie heeft inmiddels laten weten dat vóór de inspectie materiaal van de site zou zijn verwijderd en verborgen. Tevens noemt de oppositie een derde site, waar eveneens een geheime nucleaire installatie aanwezig zou zijn.

De AIVD schat in dat Iran met de betoonde openheid op termijn toegang tracht te krijgen tot technologie die het land tot op heden wordt onthouden. Deze openheid is geen indicatie dat Iran geen militair kernwapenprogramma heeft of wil ontwikkelen.

5.2.2 Libië: geheime nucleaire locaties

5.2.3. Noord-Korea

Als gevolg van de toegenomen publiciteit rond Noord-Korea heeft de AIVD de aandacht voor dit onderwerp geïntensiveerd.

5.2.4 Contacten met universiteiten en OCW

De AIVD heeft in het kader van het bewustmakingsprogramma voor bedrijven en instellingen ten aanzien van de risico's op het gebied van kennis- en materiaalverwerving voor programma's voor massavernietigingswapens regelmatig contact met universiteiten en hogescholen. Via dit contact hebben enkele universiteiten hun behoefte aan meer beveiliging tegen terrorisme en kennisvergaring vanuit ongewenste hoek kenbaar gemaakt. De AIVD is hierover op dit moment in gesprek zowel met de besturen van alle universiteiten als met het ministerie van OCW.

5.3 Internationale organisaties in Nederland

5.3.1 ICTY

De AIVD heeft op verzoek van het Nationaal Coördinatiecentrum (NCC) een drietal analyses opgesteld inzake dreigingen die samenhangen met de aanwezigheid van het Joegoslavië Tribunaal (ICTY) in Nederland. Mede op grond hiervan zijn beveiligingsmaatregelen getroffen.

5.3.2 ICC

De AIVD adviseert het ministerie van Buitenlandse Zaken bij de onderhandelingen over de zetelovereenkomst met het Internationaal Strafhof (ICC), met name over die bepalingen in de overeenkomst die de nationale veiligheid betreffen.

6. Andere gewichtige belangen van de staat

6.1 Koninkrijksrelaties

6.1.1 Fraude bij overheidsbedrijven; operationele voortgang

6.2 Nieuw stelsel bewaken en beveiligen

Naar aanleiding van de Commissie van den Haak is een Nationaal Coördinator Bewaking en Beveiliging (NCBB) aangesteld die onder andere werkt aan een nieuw stelsel van bewaken en beveiligen. Het nieuwe stelsel bouwt voort op het regeringsstandpunt. Uitgangspunt daarbij is dat er sprake is van een stelsel, waarbij de verantwoordelijkheid begint bij de burger zelf, de werkgever en het decentrale gezag. In aanvulling daarop is er sprake van een bijzondere verantwoordelijkheid van de Rijksoverheid voor een bepaalde groep personen, goederen of diensten. Op verzoek van de NCBB is de AIVD, naast verschillende andere organisaties zoals het Korps Landelijke Politie Diensten (KLPD), intensief betrokken bij het tot stand komen van het nieuwe stelsel.

Een belangrijke basis voor de invulling van het nieuwe stelsel in de eerste maanden van 2003 vormden enkele deelprojecten die op verzoek van de NCBB zijn uitgevoerd. De AIVD heeft daarin bijgedragen door van twee deelprojecten het voorzitterschap te voeren en in de andere deelprojecten te participeren.

Het nieuwe stelsel betreft een systeem van risicobenadering waarin zowel concrete dreigingen als potentiële dreigingen worden meegewogen.

6.3 Migratie

De afgelopen drie maanden is doorgewerkt aan het verder opzetten en uitwerken van drie projecten die als gezamenlijk doel hebben een beter zicht te krijgen op personen die Nederland binnen komen.

7. Beveiligingsbevordering

7.1 Beveiligingsbevordering bijzondere informatiebeveiliging

Geen vermeldenswaardige actuele zaken.

7.2 Beveiligingsbevordering vitale sectoren

Geen vermeldenswaardige actuele bijdragen

7.3 Bevordering van de integriteit van het openbaar bestuur

Geen vermeldenswaardige actuele zaken.

7.4 Beveiligingsbevordering van (internationale) personen en objecten

Vanaf november 2002 is de AIVD begonnen om, in een periode van twee jaar, bij ieder departement de opzet van de beveiliging in kaart te brengen middels een zogenaamde *security scan*. De resultaten van de *scan* worden verwerkt in een rapportage die het desbetreffende departement en de AIVD helderheid verschaft over de beveiligingssituatie. De rapportage kan tevens worden gezien als een nulmeting op grond waarvan indien nodig in de twee daarop volgende jaren een verbetertraject wordt ingezet.

Het is de bedoeling dat, gekoppeld aan het Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksoverheid – Bijzondere Informatie (het VIR-BI), medio 2005 de Ministerraad via de minister van BZK wordt geïnformeerd over de stand van zaken ten aanzien van de beveiliging van bijzondere informatie bij de departementen. De *security scans* kunnen hiervoor de input leveren.

7.5 Vertrouwensfuncties en veiligheidsonderzoeken

7.5.1 Vertrouwensfuncties en veiligheidsonderzoeken Dienst Koninklijk Huis

Tijdens ambtelijk overleg op 22 augustus 2002 onder leiding van de SG van het Ministerie van BZK over de beveiliging van de Dienst Koninklijk Huis (DKH) is de rol van het instrument vertrouwensfuncties in dit verband gepasseerd. Bij het overleg waren voorts aanwezig: DGOOV, de DKDB, DGMP en de AIVD, pSG-AZ, de Grootmeester van het Huis van H. M. de Koningin en de chef van het Militaire Huis van H. M. de Koningin.

In het overleg is besloten dat de DKDB en de AIVD een voorstel zullen uitwerken voor het aanwijzen van een aantal vertrouwensfuncties bij de DKH. In het voorstel wordt tevens een mandaatconstructie uitgewerkt voor het onder mandaat van de AIVD laten uitvoeren van veiligheidsonderzoeken door de DKDB (vanwege de bijzondere rol van de DKDB in de veiligheidsketen van de DKH, in het bijzonder de persoonsbeveiliging van principalen). De AIVD heeft in een notitie van 10 december 2002 aangegeven op welke wijze hieraan invulling gegeven kan worden. De Minister is gevraagd hiermee in te stemmen.

7.5.2 Evaluatie van de Wet veiligheidsonderzoeken

In het kader van de evaluatie van de Wet veiligheidsonderzoeken is een enquête uitgevoerd onder de beveiligingsambtenaren (zgn. BVA's) van alle ministeries en hebben interviews plaatsgevonden met medewerkers van de AIVD. De enquête en de interviews hebben veel informatie opgeleverd voor een gedetailleerde knelpuntenanalyse. De belangrijkste knelpunten in de uitvoering van de Wvo doen zich voor in:

- de procedure en criteria voor aanwijzing van vertrouwensfuncties;
- in de aanmelding van veiligheidsonderzoeken door werkgevers;
- in de uitvoering van veiligheidsonderzoeken binnen de daarvoor gestelde termijn van acht weken.

In de evaluatie is ook aan de orde gesteld de inspanningsverplichting die op de AIVD rust om informatie in het buitenland te vergaren, indien blijkt dat een persoon naar wie een veiligheidsonderzoek wordt ingesteld, langdurig in het buitenland heeft verbleven.

Op basis van de knelpuntenanalyse zijn overwegingen geformuleerd om voorstellen te doen voor wetstechnische aanpassingen en voor nadere toelichting van de wet of wijziging van procedures.

Gestreefd wordt naar afronding van de evaluatie per eind april ten behoeve van de interne besluitvorming.

De conceptnotitie 'Integriteit en aanwijzing van vertrouwensfuncties in het openbaar bestuur', die in het kader van de evaluatie van de Wvo zal worden gepresenteerd, heeft nog enkele aanpassingen en kan vervolgens in het kader van de evaluatie van de Wvo worden voorgelegd. Er is vooralsnog gekozen voor een beleidslijn waarbij het onder voorwaarden mogelijk is om te komen tot aanwijzing van vertrouwensfuncties ter bescherming van de integriteit van het openbaar bestuur.

7.5.3 Veiligheidsonderzoeken bij de magistratuur

Met het ministerie van Justitie, directie Wetgeving, vindt ambtelijk overleg plaats ter voorbereiding op de toegezegde brief aan de Tweede Kamer over dit onderwerp. De directie Wetgeving heeft in een nota de hoofdlijnen geschetst van een mogelijk regeling voor de invoering van veiligheidsonderzoeken in de rechtsprekende macht. De AIVD heeft een reactie op deze nota geformuleerd en plaatst daarin enig voorbehoud bij het gekozen stelsel van vertrouwensfuncties en als uitvloeisel daarvan bij de geschetste kosten.

7.5.4 Uitvoering veiligheidsonderzoeken

In bijlage A zijn de cijfers over de verrichte veiligheidsonderzoeken en de werkvoorraad opgenomen. Ter toelichting hierop wordt het volgende opgemerkt. Het aantal onderzoeken dat in deze verslagperiode maandelijks is aangeboden vertoont een stijgende lijn. Het aanbod steeg van 822 in januari tot 1014 in februari en 1268 in de maand maart. In totaal werden er in dit kwartaal meer onderzoeken afgesloten dan er werden aangeboden. De stijging is vooral het gevolg van het aantal verzoeken voor veiligheidsonderzoeken dat is ingediend door Defensieorderbedrijven en van aantal indiende verzoeken voor veiligheidsonderzoeken door de KMAR. De totale werkvoorraad is licht gedaald. De gemiddelde doorlooptijden van de A- en AP-onderzoeken vertonen in deze verslagperiode een stijgende lijn, doordat de effectieve onderzoekscapaciteit thans nog achter blijft bij het aantal onderzoeken. Het aantal in behandeling zijnde A- en AP-onderzoeken bedroeg op 31 maart respectievelijk 70 en resp. 38. Er lopen daarnaast 3 onderzoeken naar eigen personeel.

7.5.5 Beroepsprocedure veiligheidsonderzoeken

Geen vermeldenswaardige actuele zaken.

8. Inlichtingen buitenland

8.1 Algemeen

Het beraad tussen de coördinator en de top van AIVD, MIVD en BZ/DGPZ over de methode om jaarlijks te komen tot de ministeriële buitenland-inlichtingen-opdrachten, het omgaan met tussentijdse aanvullende inlichtingenverzoeken en de route voor de daaruit voortvloeiende rapportage, is in de loop van de maand maart afgerond. De coördinator heeft hierover op 25 maart 2003 een brief gezonden aan de betrokken ministers (MP, BZK, Defensie, BZ).

Veel aandacht is besteed aan overleg met de ambtelijke top en andere sleutelfunctionarissen van BZ, dit mede ten behoeve van de andere taken van de dienst.

8.2 Midden-Oosten en Afrika

Door het volgen en analyseren van buitenlandse ontwikkelingen die samenhangen met de Irak-crisis wordt een substantiële bijdrage geleverd aan de door de dienst uitgebrachte rapportage over dat onderwerp. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van de berichtgeving van de twee AIVD-liaisons (één permanent en één tijdelijk) in het Midden-Oosten. De Irak-crisis noopte tot nadere prioritering. Het volgen van de ontwikkelingen in Sub Sahara Afrika is vooralsnog stopgezet.

8.3 Zuid- en Zuidoost-Azië

Tevens is in de voorbije drie maanden actief gewerkt aan de totstandkoming van tripartiete overleg over inlichtingen- en veiligheidsvraagstukken inzake Indonesië (AIVD, MIVD en BZ).

Nadere oriëntatie heeft plaatsgevonden omtrent de aanpak van het onderzoek dat zich zal dienen te richten op de ontwikkelingen in Pakistan.

8.4 Noordelijk Zuid-Amerika

Primair wordt aandacht besteed aan Suriname en secundair aan Colombia en Venezuela. Op initiatief van de AIVD worden de ontwikkelingen in deze landen periodiek besproken tussen vertegenwoordigers van het ministerie van BZ, de MIVD en de AIVD.

8.5 Westelijke Balkan

8.6 Oost-Europa

Primair worden de ontwikkelingen in Tsjetsjenië gevolgd.

9. Internationale samenwerking

9.1 Nationaal

9.1.1 Koninkrijksrelaties

9.1.1.1 Tripartiete overleg van veiligheidsdiensten verdaagd

Op aangeven van de AIVD heeft het halfjaarlijkse Tripartiete overleg van de veiligheidsdiensten van het Koninkrijk geen doorgang gevonden. De crisis rond Irak is daarvoor de voornaamste reden, maar ook had de AIVD er behoefte aan om in de richting van de veiligheidsdienst van de Nederlandse Antillen (VNA) kenbaar te maken dat de bestaande samenwerkingsstructuur ontoereikend is voor effectieve terrorismebestrijding in het Koninkrijk.

9.1.1.2 Ondersteuning veiligheidsdienst Aruba (VDA)

Met het hoofd van de VDA is de ondersteuning geëvalueerd, die de AIVD biedt bij de reorganisatie van de VDA. Op basis van de bijstellingen, waartoe het hoofd van de VDA zich bereid heeft verklaard, gaat de AIVD voort met de ondersteuning.

9.1.2 AIVD - Douane

9.2 Internationaal

De crisis in Irak heeft voor een groot gedeelte de agenda van alle AIVD-liaisons in het buitenland bepaald. Vooral de liaisons in Amman, Washington en Moskou konden vanuit hun bijzondere positionering een bijdrage leveren aan de AIVD-brede informatiepositie in dit complexe probleem.

In afwachting van de definitieve plaatsing van een AIVD-liaison in de Verenigde Arabische Emiraten (voorzien voor zomer-2003) heeft de AIVD zijn liaisonpost in Amman uitgebreid met een tweede (tijdelijk) liaison. Deze arriveerde ruim voor het begin van de militaire operatie in Amman en bereist zoveel mogelijk de regio voor contacten met collega-diensten en Nederlanders ter plekke.

De secretaresse van de liaisonpost is in verband met het terugschalen van het ambassadepersoneel in Amman teruggekeerd naar Nederland.

De liaison in Singapore heeft deelgenomen aan een fact-finding missie van de Europese Unie naar Pakistan om te inventariseren welke hulp de EU zou kunnen leveren aan dat land in het kader van versterking van de terrorismebestrijding. De missie heeft geresulteerd in een beperkt aantal concrete voorstellen waarover de EU besluiten zal nemen.

9.2.1 Europese Unie

De positie die de AIVD vorig jaar november in het Situation Center (SitCen) binnen het raadssecretariaat van de EU heeft ingenomen werpt zijn vruchten af. De aldaar werkzame medewerker zit als een spin in het web in het Europees veiligheids- en defensiebeleid, wat zeker nu, in het kader van de oorlog in Irak, belangrijk is voor de AIVD. Omgekeerd draagt de AIVD bij aan analyses van SitCen aan het Political and Security Committee (PSC) en aan Hoge Vertegenwoordiger Solana zelf.

Het maken van land- en regioanalyses, waarin een beeld wordt gegeven van terroristische dreiging, wat er tegen gedaan kan worden en wat de EU zou kunnen bijdragen, is de afgelopen maanden onder Grieks voorzitterschap doorgedaan. Ook Nederland (Buitenlandse zaken en AIVD) droeg hieraan bij. In het vervolgtraject gaat het om het starten van hulpprogramma's op het terrein van terrorismebestrijding aan relevante derde landen. Voor deze hulpprogramma's is, weliswaar beperkt, Europees geld beschikbaar. Nederland heeft uitgesproken dat het hulp vanuit ons land wil concentreren op Indonesië. De concrete invulling van een Nederlandse bijdrage wordt gezien door Buitenlandse Zaken, AIVD en politie.

9.2.2 Counter Terrorist Group

Met betrekking tot CTG zijn afspraken gemaakt voor exploitatie van (dreigings-)analyses aan de Europese Unie.

Op deze manier wordt
onafhankelijkheid van CTG   gewaarborgd en is er tevens een
gestructureerde exploitatie van informatie naar de Europese Unie.

9.2.3 NAVO

9.2.4

10. Extra aandachtsgebieden

10.1 De AIVD in de pers

De belangrijkste onderwerpen waarmee de AIVD in het nieuws kwam, waren de 'kwestie Margarita' en de NOVA-uitzending over de radicaal-islamitische groepering Takfir Wal Hijra.

10.1.1 De kwestie Margarita

In de publiciteit over de slechte relatie tussen prinses Margarita en haar echtgenoot De Roy van Zuydewijn en het Koninklijk Huis raakte ook de BVD in opspraak. Na berichten over gevonden af luisterapparatuur in de woning van het echtpaar, werd op een gegeven moment duidelijk dat de BVD in 2001 op verzoek van het Kabinet van de Koningin onderzoek had gedaan naar De Roy van Zuydewijn in verband met zijn toetreden tot de koninklijke familie. Aan het echtpaar hadden de verantwoordelijke ministers desgevraagd abusievelijk meegedeeld dat nimmer enige vorm van onderzoek had plaatsgevonden. Toen nadien bleek dat het onderzoek wel was verricht, zij het zonder de inzet van bijzondere inlichtingenmiddelen, hebben de verantwoordelijke ministers de vergissing aan prinses Margarita en haar echtgenoot direkt gemeld. Duidelijk werd dat noch het Hoofd BVD, noch de ministers over het onderzoek waren geïnformeerd. De kwestie leidde uiteindelijk tot een Kamerdebat, waarin met name de positie van het Kabinet van de Koningin en zijn bevoegdheid om de BVD in te schakelen ter discussie werden gesteld. Daarnaast was er uiteraard kritiek op het feit dat de ministers niet over het BVD-onderzoek op de hoogte waren gesteld.

Tijdens het debat verklaarde de heer Verhagen als voorzitter van de kamercommissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten dat deze commissie unaniem van mening was dat de aanwijzingen en de gerezen vragen voldoende reden voor de BVD vormden om een onderzoek in te stellen. Van de kant van de regering werd erop gewezen dat er inmiddels afspraken zijn gemaakt om te waarborgen dat als er een beroep wordt gedaan op de AIVD met betrekking tot (toekomstige) leden van de Koninklijke Familie dit geschiedt via het ministerie van Algemene Zaken en dat de betrokken ministers hiervan tijdig op de hoogte worden gesteld.

In de media leidde de affaire tot enkele kritische beschouwingen over de rol van de AIVD in het algemeen. Zo beschouwt historicus Bob de Graaff in NRC Handelsblad van 8 maart de kwestie als opnieuw blijk van het feit dat de dienst niet naar behoren functioneert. De Graaff bepleit een diepgaand onderzoek naar het functioneren van de AIVD. In Elsevier pleitte Eric Vrijsen in een artikel over het gebrek aan controle op de dienst al eerder voor zo'n onderzoek. Naar aanleiding van de kwestie Margarita wijdt Vrijsen opnieuw een negatief bericht aan de AIVD en stelt hij dat het hoofd AIVD moet aftreden.

10.1.2 Takfir Wal Hijra in NOVA

Op 3 februari wijdde NOVA een uitzending aan de Takfir Wal Hijra. Deze radicaal-islamitische stroming is in verschillende West-Europese landen vertegenwoordigd en kenmerkt zich door criminele activiteiten. In de NOVA-uitzending kwam onder anderen het hoofd van de veiligheidsdienst van Noord-Rijn Westfalen aan het woord. De AIVD was tevoren van de bevindingen van de NOVA-redactie op de hoogte gesteld. De dienst heeft een ambtsbericht over de Takfir, dat eerder was uitgebracht aan het Openbaar Ministerie, aan NOVA ter beschikking gesteld. Tevens is een verklaring afgegeven over de Takfir, die in de uitzending is getoond.

10.2 Schriftelijke Kamervragen

De AIVD ontving in de verslagperiode ter behandeling schriftelijke vragen over de volgende onderwerpen.

Datum antwoord	Vragen gesteld door	Onderwerp
28 januari	De Wit	Wereldwijd aftappen van internetverkeer door de VS.
30 januari	Eerdmans	Aanpassingen in het rapport Van de Haak inzake de beveiliging van Pim Fortuyn.
17 februari	Eurlings	Activiteiten van de fundamentalistische moslimorganisatie Takfir Wal Hijra in Nederland.
19 februari	Eerdmans en Janssen van Raaij	Groen Links in Wageningen en de BVD.
28 februari	De Wit	De uitzetting van Mullah Krekar.
5 maart	Van Bommel	Lastercampagne die prinses Margarita en haar man Edwin de Roy van Zuyderwijn zou treffen.
10 maart	Halsema en De Graaf	Informatie van de Tweede Kamer inzake het onderzoek naar Edwin de Roy van Zuyderwijn.
26 maart	De Wit	Onderzoek naar de veiligheid van de tapkamers.
In behandeling.	Wilders	Scholieren en hun mogelijke reis naar Tsjetsjenië.
In behandeling.	De Graaf	Werving van Nederlandse staatsburgers met een Iraakse achtergrond door het Amerikaanse leger.
In behandeling.	Eurlings en Sterk	De Arabisch-Europese Liga (AEL).
In behandeling.	Vos	Aantal telefoontaps in de jaren negentig.
In behandeling.	Vos	Oprichting van een Nationaal Sigint Organisatie (NSO) bij de AIVD.
In behandeling.	Wilders en Hirsi Ali	Ronselpraktijken voor de jihad.

10.3 Moties en Toezeggingen

Omschrijving van de toezegging	Vindplaats	Stand van zaken
Overleg vaste commissies BiZa en OcenW d.d. 6 november 1996. Minister: De AIVD zal pas daadwerkelijk gegevens vernietigen nadat er op basis van de vast te stellen selectielijst gedurende een jaar een proefbewerking heeft plaatsgevonden. Over de proefbewerking adviseert de Raad voor Cultuur. Met de Kamer zal overleg plaatsvinden over de uitkomsten.	TK 1996-1997, 22 036, nr. 13 TK 1999-2000, 22 036, nr. 15.	De BVD selectielijst is vastgesteld (Staatscourant 1997, nr. 217). De proefbewerking heeft plaatsgevonden. De Raad van Cultuur heeft zijn advies uitgebracht. Alvorens nadere besluitvorming plaatsvindt, zal eerst nog een zogenaamd institutioneel onderzoek worden uitgevoerd door de AIVD-historicus D. Engelen. Dit onderzoek is afgerond. De resultaten worden in februari 2003 gepubliceerd. Op grond van de resultaten zal worden bezien of minieme dan wel fundamentele wijziging van de selectielijst gewenst is.
Veiligheidsonderzoeken m.b.t. leden van de rechterlijke macht. De minister van Justitie zal mede namens de minister van BZK worden gevraagd de Tweede Kamer omtrent zijn visie terzake te informeren. De minister van BZK zal de Kamer in het voorjaar schriftelijk informeren over de mogelijkheden en de wenselijkheid van veiligheidsonderzoeken naar de zittende magistratuur.	TK 2000-2001, 27 186, nr. 2, blz. 10.	Tussen het ministerie van Justitie en de AIVD vindt ambtelijk overleg plaats over de uitvoering van deze toezegging. (Zie ook onder 7.2.3.)
Drie jaar na inwerkingtreding nieuwe Wiv wordt de commissie van toezicht geëvalueerd.	Plenair debat nieuwe Wiv op 28 juni 2001, Handelingen TK 93-5839.	Wordt t.z.t. in behandeling genomen.
Met OCW wordt nagegaan of de 75 jaar termijn in artikel 15 Archiefwet 1995 kan worden verkort tot 50 jaar (betreft overbrenging archiefbescheiden). De Kamer wordt geïnformeerd over de uitkomst.	Plenair debat nieuwe Wiv op 28 juni 2001, Handelingen TK 93-5855.	In behandeling.

De minister BZK zal aan de cie IVD wat meer specifieke informatie verstrekken over de prioriteitstelling van de AIVD.	AO Jaarverslagen BVD en AIVD 2001 en rekrutering in Nederland voor de jihad d.d. 1 december 2002, blz. 11.	In behandeling.
De minister BZK zal de vaste cie BZK vergelijkende gegevens verstrekken over de omvang van buitenlandse veiligheids-Diensten, in het licht van een algemene gedachtewisseling over de positie van de AIVD in de Nederlandse samenleving.	AO Jaarverslagen BVD en AIVD 2001 en rekrutering in Nederland voor de jihad d.d. 1 december 2002, blz. 11-12.	In behandeling.
De minister BZK zal de cie IVD de resultaten van het overleg van de groep directeuren terrorisme-Bestrijding van de veiligheidsdiensten van de EU-landen toezenden.	AO Jaarverslagen BVD en AIVD 2001 en rekrutering in Nederland voor de jihad d.d. 1 december 2002, blz. 13.	In behandeling.
De minister BZK heeft de vaste cie BZK uitgenodigd voor werkbezoek aan de AIVD.	AO Jaarverslagen BVD en AIVD 2001 en rekrutering in Nederland voor de jihad d.d. 1 december 2002, blz. 15.	In behandeling.
De minister BZK zal de Kamer binnenkort een brief sturen over het gebruik door de AIVD van de tapkamers van Comverse.	AO Jaarverslagen BVD en AIVD 2001 en rekrutering in Nederland voor de jihad d.d. 1 december 2002, blz. 15.	De Kamer is d.d. 6 december 2002 per brief geïnformeerd met Kamerstukken II 2002 – 2003, 28 600 VII, nr. 41.; een brief aan de cie IVD volgt nog.
De minister BZK zal bezien hoe de financieringsstromen binnen het islamitisch onderwijs in beeld gebracht kunnen worden.	AO Jaarverslagen BVD en AIVD 2001 en rekrutering in Nederland voor de jihad d.d. 1 december 2002, blz. 15.	In behandeling.
De minister BZK zal bezien hoe hij de Kamer geobjectiveerde informatie over de financiering van moskeeën zou kunnen doen toekomen.	AO Jaarverslagen BVD en AIVD 2001 en rekrutering in Nederland voor de jihad d.d. 1 december 2002, blz. 15	In behandeling.

10.4 Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

De commissie heeft in de verslagperiode geen schriftelijk informatie ontvangen.

10.5 Klachten via Nationale Ombudsman

Er zijn geen klachten in de verslagperiode binnengekomen.

10.6 Ambtsberichten

17 januari	Bericht aan het ministerie van Financiën over
23 januari	Bericht aan het ministerie van Financiën over
23 januari	Bericht aan het ministerie van Financiën over
22 februari	Bericht aan de LOvJ inzake
24 januari	Bericht aan het ministerie van Economische Zaken over
24 januari	Bericht aan het ministerie van Economische Zaken over
21 februari	Bericht aan het ministerie van Financiën over
21 februari	Bericht aan het ministerie van Financiën over
21 februari	Bericht aan het ministerie van Financiën over
24 februari	Bericht aan het ministerie van Economische Zaken over
19 maart	Bericht aan het ministerie van Financiën over

Bijlage A   Verrichte veiligheidsonderzoeken**Werkvoorraad**

Werkvoorraad op 30 september 2002	Werkvoorraad op 1 januari 2003	Werkvoorraad op 1 april 2003
1858	2079	2021

Werkvoorraad op 1 januari 2003	2079
Nieuw aanbod 1 januari tot 1 april 2003	3104+
Output 1 januari 2003 tot 31 maart 2003	3162 (3213 in verslagperiode oktober-december2002)
Werkvoorraad op 1 april 2003	2021

Aangeboden onderzoeken (exclusief eigen personeel)

Oktober 2002	1350
November 2002	1187
December 2002	897
Januari 2003	822
Februari	1014
Maart	1268

Gemiddelde behandeltermijnen

Type veiligheidsonderzoek	31 december 2002	31 maart 2003
A	13 weken	14 weken
A-Politie	18 weken	22 weken
B	4 weken	4 weken
C	3 weken	3 weken
Kmar	8 weken	8 weken

* onderzoeken die door de Kmar (na gemiddeld drie weken) zijn doorgestuurd aan de AIVD; de gemiddelde behandeltermijn bedraagt ca. 11 weken.

Bijlage B   Bezwaarschriften en beroepsprocedure veiligheidsonderzoeken

Op 17 januari 2003 heeft de arrondissementsrechtbank te Rotterdam geoordeeld dat het beleid neergelegd in de 'Beleidsregel onvoldoende gegevens bij veiligheidsonderzoeken op de burgerluchthavens' niet in strijd is met de wet en ook overigens niet onjuist is. De uitleg die de beleidsregel geeft aan artikel 8, tweede lid, Wvo (het veiligheidsonderzoek heeft onvoldoende gegevens opgeleverd) wordt evenmin als onredelijk aangemerkt. De beleidsregel is op 1 april 2001 in werking getreden en regelt dat als een kandidaat-vertrouwensfunctionaris in de periode van vijf jaar direct voorafgaande aan de aanmelding voor een veiligheids-onderzoek langdurig in het buitenland heeft verbleven en de AIVD geen beveiligingsrelatie onderhoudt met het betreffende buitenland een verklaring van geen bezwaar wordt geweigerd omdat het veiligheidsonderzoek onvoldoende gegevens heeft opgeleverd.

Dit is de eerste bodemprocedure waarin de beleidsregel ter discussie is gesteld. Het betrof in dit geval een persoon die afkomstig is uit Pakistan en had gesolliciteerd op een vertrouwensfunctie op luchthaven Schiphol. In mei 2003 zal in dit kader een zitting bij de arrondissementsrechtbank te Amsterdam plaatsvinden naar aanleiding van een beroepschrift van een steward die voorheen werkzaam was als art director in Zuid Korea. In de volgende driemaandelijke rapportage zal hierop worden teruggekomen.